

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 1. decembra 1927.

Telefon št. 2552

Štev. 138.

Koliko stanejo državo ministri.

Pod tem naslovom čitamo v »Trgovinskem glasniku« z dne 25. novembra t. l., št. 267, zanimiv članek, ki nam jasno priča, čemu se vlada s tako žilavostjo bori proti redukciji ministrstev, odnosno kje bi bilo v interesu državne blaginje najprej pričeati temeljitim štedenjem.

Aktivni minister ima mesečno plačo Din 8000.— in Din 6300.— draginjske doklade, skupaj torej dinarjev 14.300.—. Poleg tega dobiva vsak minister za vzdrževanje avtomobila Din 8000.— na mesec, za reprezentanco s cigaretami pa Din 4500.—. (Preje so dobivali za cigarete po Din 3000.— in za avtomobile, kolikor so potrošili, vozili so se po celi državi in porabili včasih tudi po Din 100.000.— mesečno.) Tako prejema torej ministri na mesec Din 26.800.—, pri čemer ne vračunamo latentnih dohodkov, ker ne plačujejo ne železnice in ne avtomobilov, saj plača država celo šoferje, ter raznih komisij in potnih stroškov, ki jim istotako pripadajo.

Ministri pa so obenem tudi narodni poslanci in dobivajo kot taki dinarjev 9000.—, odnosno Din 9300.— na mesec. Ako pa kateri izmed njih ni poslanec, je javni funkcionar (n. pr. general) s še večjimi dohodki v gotovini in naturi. Iz navedenega sledi, da prejema aktivni minister vsak mesec Din 36.000.— iz državne blagajne, odnosno Din 1200.— na dan. Vsak minister prejme dnevno toliko, kolikor srednji solnik mesečno, na mesec pa toliko, kolikor najvišji uradnik na leto. Pred vojno so dobivali ministri Din 12.000.— na leto, najvišji uradniki (n. pr. državni svetnik) pa dinarjev 10.000.—. Razmerje je bilo 5 : 6, sedaj pa je 1 : 6. Najnižji uradniki so imeli pred vojno Din 1500.— na leto, sedaj pa Din 2000 na mesec.

Vse to pa bi se še moglo tolerirati, ako ministrski dohodki v stvarnosti ne bi bili še večji.

Vsak minister se stavi po odstopu na razpoloženje in v tem ostane 2, 3, 4, 5 in še več let.

Predpostavimo, da je aktivno služil eno leto in da je na razpoloženju 3 leta.

Kot minister na razpoloženju ne dela nič, a vendar prejema celo ministrsko plačo in še Din 3000.— draginjske doklade, mesečno torej dinarjev 11.000.—. To dobiva zato, ker je bil aktivni minister.

V praksi izgleda torej, da dobiva aktivni minister poleg Din 432.000.— letnih dohodkov v tem slučaju še 3 leta po Din 130.000.— za svoje »razpoloženje«. Iz tega izhaja dalje, da prejema stvarno aktivni minister za vsak mesec svojega ministirovanja okoli Din 70.000.—, polovico takoj v gotovini na početku meseca, polovico pa v enakih obrokih tekom 3 let.

Toda še niti s tem vsota ministrovih dohodkov ni izčrpana. Po razpoloženju pride pokojnina. Ta pripada vsakemu ministru, četudi je ministroval samo en dan. Kajti leta na razpoloženju se štejejo v pokojnino po finančnem zakonu, pa bodisi, da je državni svet zastopal nasprotno stališče. Za prejemanje penzije zadostuje, da je prebil minister 2 leti bodisi v aktivni službi, bodisi na razpoloženju, za polno pa 7 let. Ostali državni uradniki pa morajo po istem finančnem zakonu imeti 15 let državne službe za delno penzijo, za polno pa 35 let (po novi uredbi se doba podaljša

celo na 38 let). Preje pa so tudi ministri kakor ostali uradniki morali imeti 10 let državne službe za početno pokojnino. Z ozirom na to, da postanejo pri nas ministri mladi ljudje in le redko umirajo, moremo reči sigurno, da bo vsak minister užival svojo penzijo najmanj 10 let. In to uživa samo zato, ker je bil nekoč v aktivni službi. Velikost penzije je v istini različna, toda gotovo znaša z draginjsko doklado povprečno dinarjev 6000.— na mesec. Na leto dinarjev 72.000.—, za 10 let pa Din 720.000.—. Če se tudi ta vsota porazdeli na mesece aktivnega službovanja, vidimo, da dobiva minister za vsak mesec približno Din 150.000.—, nekaj takoj, ostalo pa v bližnji in daljnji bodočnosti.

Če vse navedeno upoštevamo, nam postane jasno, zakaj politiki tako odlašajo z izdajanjem zakona o centralni upravi in izbegavajo vsako mero, ki bi imela za posledico redukcijo ministrstev. Kajti biti minister ni samo častno mesto, temveč rentabilno, bolj kot v vsaki drugi evropski državi. Zato imamo vedno dovolj ministrskih kandidatov. Da pa je mogoče vse zadovoljiti, je potrebno veliko število ministrstev in pogoste ministrske krize. Nekaj časa je eden, potem pa zopet drugi, saj nadoknadijo »razpoloženje« in penzije časovno kratkosti v aktivni službi.

Tako smo približno izračunali, koliko stane državo posamezen minister. Ne smemo pa pozabiti, da ima vsak minister (če abstrahiramo ministra brez portfelja) svojega pomočnika, šefa kabineta, osebnega tajnika, načelnika občega odelenja, šefa personalnega odseka itd., da ima cel niz služiteljev, šoferja in žandarja ter bogate apartmaje zase in za vso to družbo. Pripomniti je, da vsi njegovi pomočniki in osebni organi obremenjujejo državno blagajno s pokojninami. Sicer so mnogo manjše, a v svoji celokupnosti predstavljajo precejšnjo vsoto. Medtem pa drugi »navadni« uradniki, kar znači strokovni uradniki, ne doživijo skoro nikdar prava na pokojnino, kajti polna penzija predpostavlja vsaj 60 let življenja. Zgoraj navedeni organi ministra se smatrajo za politične osebnosti in padejo z njim. Razume se, da ima vsaka izmed njih pravo na pokojnino; katera leta se jim štejejo v pokojnino, odločajo same, vstevajoč si redno razna leta »narodnega delca«, vojne službe itd. Navaden uradnik praviloma ne dočeka polne penzije, ker je povprečno življenje pri nas izpod 45 let. Pa četudi dočeka to pravico, je ne uživa dolgo. Sicer pa mu država samo vrača denar, ki mu ga je odtegovala od plače zavarujoč ga za pokojnino. Če ne bi bilo čisto političnih upokožitev, bi država manj izdajala za penzije kot je odzemale. Kajti tri četrtine uradnikov ne bi doživelo starosti, ki daje pravico do pokojnine. Za vdove in sirote pa uradniki sami dotirajo fondе.

Pri ministrih pa je vse to popolnoma drugače in istotako tudi pri njihovih pomočnikih. In zato stane pri nas minister državo, aktualno in virtualno, kolikor stotina dobrih uradnikov skupaj.

All si že pridobil »Trgovskemu listu« vsaj enega novega naročnika?

KONFERENCA TAJNIKOV VSEH ZBORNIC TOI.

4. decembra t. l. se vrši v Beogradu sestanek tajnikov vseh zbornic v državi, da se določijo vprašanja in referati za konferenco z narodnimi poslanci iz pridobitnih krogov. Njen cilj je, vzpodbuditi imenovane poslance, da bi se aktivneje zainteresirali za gospodarska vprašanja. Na njej se bo tudi fiksiral datum za konferenco zborničnih tajnikov s poslanci - gospodarji. Ravnotako se bo ugotovil tudi dnevni red za medzbornično konferenco v Osijeku, ki se bo vršila leta 1928. In končno bo konferenca razpravljala o izdaji skupnega letnega izvestja o gospodarstvu in pridobitnih prilikah v naši državi, ki ga bodo izdale vse zbornice v našem in francoskem jeziku.

* * *

TRANSPORTNA IN CARINSKA KONFERENCA V OPATJI

se je z uspehom završila in so podpisali zapisnik, ki se tiče sledečega: 1. Izraža se želja, da se železniško tranzitne in carinske formalitete poenotijo in standardizirajo; 2. medsebojno naj se priznajo žel. oz. carinske plombe; 3. prav posebno naj se olajšajo carinske formalnosti za tranzite v velikih množinah; 4. vsi delegati so se izrekli za to, naj se prevozne formalnosti v mejah možnosti prilagodijo avstrijskemu tranzitnemu redu, ki je najbolj enostaven, seveda pod gotovimi pogoji. Odgodili so prvotni italijanski predlog za vpeljavo skupnih carinskih tranzitnih deklaracij in za poenotenje formalnosti pri izvozu in uvozu. Posamezne udeležene države naj v določenem času druga drugo sporočijo, kaj so glede dogovora faktično izpeljale.

* * *

TARIFNA POLITIKA RUMUNSKIH ŽELEZNIC.

Pri izdelovanju proračuna za leto 1928 je šlo stremenje deloma za tem, da bi se proračun skril; a tej zahtevi niso mogli ustreči. Proračun za leto 1928 govori torej o 715 milijonih lejev napram 700 milijonom 710.000 lejev v letu 1927. Kljub temu povišanju pa upa vodstvo državnih železnic, da se dohodki ne bodo znižali, čeprav bodo železniške tarife manjše. Upajo pač na toliko večji promet. Sicer je pa znižanje tarif, ki se bo pričelo po novem letu, samo poskus; če se bo poskus obnesel, se lahko računši še z nadaljnjim znižanjem osebnih in blagovnih tarif. Tarifna politika rumunskih železnic je zgrajena sedaj na čisto pravem in zdravem načelu, da dosežemo z nižjo tarifo večji promet. To je staro načelo, ki se je še zmeraj obneslo.

Ljubljanska borza.

Tečaj 29. novembra 1927	Povpr. ševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13'555	13'585
Curih 100 fr.	1094'—	1097'—
Dunaj 1 šiling	7'9975	8'0275
London 1 funt	276'70	277'50
Praga 100 kron	168'05	168'85

žrebanje loterije

Društva »Trgovska akademija« v Ljubljani se je na želje številnih naročnikov srečk, ki so zamudili termin 27. oktobra, preložila nepreklicno na 5. decembra. Prodaja srečk v trafikah, trgovinah in zadnji rok za plačilo do 1. decembra. Pri društvu naročene srečke se pošiljajo naročnikom samo proti plačilu. Srečka 10 Din, dobitkov 885 od 50 do 100.000 Din.

K. Tiefengruber:

Ali je bilo tega treba?

Da popolnoma ne ushane dotok gradiva za stvarno kritiko, je nedavno preskrbela direkcija carine z odlokom, ki zahteva v gotovih slučajih pred ocarinjenjem poštnih pošilk položitev gotovinske varščine z obvezo, da bo naslovnik blago tudi res prevzel.

V konkretnem slučaju gre za pošiljatev užigalnikov, ki so podvrženi posebni monopolni taksi ter se carinijo za Slovenijo samo v Ljubljani. — Ko pride pošiljka za ocarinjenje na vrsto, kar se ne zgodi vedno baš v skladu s predmetnim predpisom, obvesti carinjalna pošta potom naslovne pošte s posebnim »katom« prejemnika, da je treba v smislu citiranega odloka za došlo pošiljatev v roku petih dni položiti varščino, ki krije povprečno carino; sicer se pošiljka smatra za odklonjeno.

Naj se ta duhovita odredba, o kateri se šele v konkretnem slučaju izve, tolmači kakorkolisibodi, učinka občinstvo gotovo ne bo posebno veselilo. Na dotični poziv, v katerem je pošiljka samo s predajnimi podatki navedena ter manjka pošiljatelj, vsebina, teža itd., založi naslovnik zahtevano svoto in se obveže za prevzem. Dober teden pozneje dobi pošiljko, in šele sedaj izve odkod in kaj. Riziko je brezdvomno jako velik za stranko, da prevzame nezaželjeno blago, in utegne utrpeti nezaželjeno škodo.

Kaj pa riskira carinska uprava? Edino poslovanje za carinjenje, kajti vse druge stroške se zaračunava v pošto-paketnem prometu inozemski upravi v breme, če se nedostavlja pošiljka vrne. Sicer pa se doseže isti namen, namreč zagotovitev prevzema, s tem, da se za take slučaje naslovnik neposredno kratko obvesti s povabilom, se z ozirom na približno višino carinskih pristojbin o prevzemu obvezno izjaviti; seveda je treba navesti pošiljko po vseh podatkih, ki so za naslovnika odločilni. Tak-le postopek je mnogo enostavnejši, prihrani upravi dosti časa, stranki nepotrebnih skrbi, blagovnemu prometu pa itak ne prepričo odmerjene zamude.

Vzemimo slučaj, da stranka ocarinjeno pošiljko odkloni ter povzroči s tem škodo brezuspešnega dela pri ocarinjenju ampak tega ozkosrčen referent carinske uprave gotovo ni premislil, da odrejen postopek najmanj v toliko obremenjuje poslovanje, v kolikor je namišljenega prihranka na carinski manipulaciji.

V naprej plačana gotovina pomeni pa še vrhatega občutno obrestno škodo za stranko.

Priznati se mora, da nastajajo ovire v gladkem poteku poslovanja s carinskimi pošilkami, če jih pošta dostavi naslovniku na dom, ta pa trenutno ne razpolaga s potrebno, včasih prav visoko vsoto; toda za take slučaje bi moral biti v zadnjem pravilniku predviden postopek na način, ki je obojestransko sprejemljiv.

V Nemčiji n. pr. pošta pošilk, ki so obremenjene z več nego 100 mark, sploh ne dostavlja, razven če to naslovnik v posebni izjavi izrečno zahteva. Stranka se samo obvesti, da je pošiljka proti plačilu gotovega zneska na pošti na razpolago, oziroma se na željo tudi prihodnje dni dostavi.

Naslovnik ima čas, da si preskrbi potrebno gotovino in reši pošiljko, ko mu dopuščajo okolnosti, pošta pa si

prihrani brezuspešno dostavo in ž njo zvezano manipulacijo.

Slično bi se dalo izvesti tudi pri nas.

Pošiljke z obremenitvijo preko 1000 dinarjev se naslovniku z dostavo spremnice najavijo, stranka pa lahko pride po pošiljko v roku sedmih dni, zahteva pa tudi lahko, da se ji ista pri prihodnjem obhodu dostavi. Pošta ne izgubi na dostavnini ničesar, za obe strani neprijetna stvar brezuspešne dostave pa bo odpravljena.

Poskusiti bi bilo treba in osvoboditi se ozkogrudnosti ter birokratičnih formalnosti.

Draginjske skrbi v Italiji.

V prav dobro informirani in čisto nepristranski nemški reviji beremo o italijanskem gospodarstvu sledeče:

Povodom pred par dnevi začete 6. leta fašistske vlade, koje štetje je poleg štetja po Kristusovem rojstvu vpeljano sedaj v vseh italijanskih uradih, so govorili fašistični krogi v časopisih in na zborovanjih o zadovoljivi bilanci fašistske vlade, ki je brez dvoma prinesla Italiji marsikakšen aktivni saldo. A dežela tiči kljub večkratnemu izdatnemu zboljšanju še zmeraj v resnih gospodarskih skrbih, ki imajo danes glavni svoj vzrok v hitrem dvigu valute in ki jih torej ne moremo navajati kot protidokaz za uspeh fašistskega gospodarskega režima. V prvi vrsti velja to o ogromni draginji, ki teži še zmeraj na deželi. Poleg vsakoletne »žitne bitke«, »velike borbe za lito« itd. je sedaj »boj proti draginji« ena najtežjih nalog fašizma. Stremljenje, da spravimo ceno blaga v pravo razmerje do narasle valute, je umljivo; a dokazov proti dobrotam uradne regulacije cen je toliko, da so vse take odredbe zelo kočljive.

Če je sedaj italijanska vlada kljub neugodnim tozadevnim skušnjam v vseh deželah vendarle začela cene uradno določati in uradno kontrolirati, bomo rekli, da se to ni izvršilo vsled gospodarskih razmotrivanj, temveč da je izšlo iz zgolj psiholoških računov. Takoj ob začetku dviganja lire so v Italiji v svrhu znižanja produkcijskih stroškov močno znižali plače in mezde, ki so bile itak že za 12 odstotkov pod mirovnimi, in so s tem povzročili nastavljenec in delavcem izredno težke čase, ki si vrhu tega po novem redu boljšega položaja ne morejo več izsiliti s štrajkom itd., temveč samo potom pogajanj in razsodišnih izrekov. Ker pa na ta način ni mogoče ničesar več doseči, je morala vlada uporabiti kakšno drugo sredstvo in je znižala najeminske cene; to je bil ventil, skozi katerega naj odplava morebitna nabrana jeza in nevolja.

Doslej v Italiji cene še niso toliko padle, da bi odgovarjal padec 40 odstotnemu dvigu lire; vendar izkazuje uradne indeksne številke veletrgovinskih cen že precejšnje nazadovanje, dočim sledijo kakor povsod, cene v mali trgovini padcu veletrgovinskih cen, le v prav prav oddaljenem razmerju — gor so šle pa kar hitro. Indeks cen v mali trgovini je padel od lanske jeseni skupno samo za 17 odstotkov in se od letošnjega junija naprej sploh nič več ne premakne; vsaj življenski stroški niso padli od junija do avgusta za nič več kot za 0.75% do kvečjemu 1.75%. Povprečnost nazadovanja cen v veletrgovini izkazuje ob 40 odstotnem dvigu lire od pričetka boljšanja nadalje 20 odstotkov, torej še zmeraj le polovico dviga lire. Po uradnih podatkih so najbolj padle cene tekstilij (za 37.3%), dalje kovine (34%), razni industrijski produkti (29.8%), živila (28%), razni vegetabilni izdelki (28.4 odst.), kemični proizvodi (28.2%), gradbeni material (20%). Ker so se pa v času dviganja lire (od 1. 1923 do avgusta 1926) cene večinoma neprimer- no bolj dvignile, je rezultat ta, da je višina cen danes za 10 odstotkov višja kot leta 1923; diferenca med dvigom lire in med nazadovanjem cen pa znaša po uradnih podatkih 20%. Deloma igrajo tu notri vlogo tudi do-

godki na mednarodnih blagovnih trgih, a ta vloga ni posebno velika.

Sicer pa navedene indeksne številke resničnim tržnim razmeram menda ne odgovarjajo, ker se v veletrgovini več kot desetodstotni padec povprečno doslej še ni čutil; teden- ski seznami cen milanske borze kažejo pri nekaterih vrstah še celo dviganje cen. Vlada sama prizna, da kažejo uradne indeksne številke resnično oblikovanje cen večkrat v preveč ugodni luči; to se vidi že iz tega, da se odredbe glede cen od meseca do meseca nanovo izdajajo, da se kontrola cen razširja, da se kazni poostrujejo. Vse to bi ne bilo potrebno, če bi se bili padci cen zares povsod javili. Da so naši dvomi opravičeni, to dokazujejo tudi z mnogimi detajli opremljene pritožbe konsumentov o »odpornosti trgovcev«, ki polnijo v italijanskih listih vsak dan cele stolpce, seveda z dovoljenjem vlade; ona ne mara, da bi se v inozemstvu veliko o tem govorilo, a doma ji je to vseč, ker se more zasebna trgovina na ta način zmeraj bolj strogo nadzirati. Zlasti »Lavoro d'Italia«, glasnik fašistskega delavstva, je bil največji zagovornik in vte-povalec vladnih odredb proti draginji; ves čas je vpil, »naj nastopi vlada proti »nepokorščini trgovine«, proti »dezertirjem v pohodu do strelskih jarkov draginje živil« i. t. d. — Meščansko časopisje obravnava draginjsko vprašanje bolj s splošno gospodarskega stališča, zelo pogosto s stališča tujkega prometa, ki je vsled draginje v prvi letošnji polovici nazadoval za 40%; tako pravijo. Če je številka resnična, pomeni to za vse leto nazadovanje dohodkov za 1200 milijonov lir; za znesek pride tembolj v poštev, ker morejo dohodki iz tujkega prometa kriti v dobrih letih dve petini pasivnosti v trgovski bilanci.

Omenjene draginjske odredbe vlade se raztezajo na določitev maksimalnih cen v vseh občinah Italije, na direktno vplivanje cen v gostilnah, kavarnah itd. V zadnjem času so razdelili gostilniške obrate povsod v tri ali štiri kategorije s prav določenimi obveznostmi glede cen; tej odredbi je sledila seveda takoj slabša kvaliteta in manjša kvantiteta, ali pa so celo kar na hitro preskočili iz nižje kategorije v višjo in so vzeli na ta način odredbam ves učinek. V Rimu je centralni odbor za cene, a on dela bolj teoretično, in imajo posamezni prefekti precej prosto roko in je zato pritisk tu in tam kaj različen. V splošnem so dovoljeni v mali trgovini pribitki od 5 do 20%, kakor se pač dotično blago bolj ali manj lahko proda ali pa bolj ali manj lahko pokvari. S tem pa mala trgovina ni zadovoljna in zahteva nadaljnje znižanje davkov, stranskih pristojbin, taks, transportnih pristojbin itd.; tem željam je fiskus deloma ustregel, seveda v precej majhni izmeri. Če bodo olajšave večje, se inozemstvu ne bodo mogli več izkazati tako ponosni proračunski prebitki kot so jih izkazovali doslej.

INOZEMSKI DENAR NA AMERIŠKEM DENARNEM TRGU.

Povodom prepira glede obrestne mere pri Federal Reserve bankah so opozarjali tudi na nevarnost, da bi bil pregnan z ameriških trgov inozemski denar, ki dela v veliki množini na ameriškem denarnem trgu. Zato nas zanima, kakšni so ti denarni zneski, odkod so in kakšno vlogo igrajo na ameriškem denarnem trgu.

Po podatkih Department-a of Commerce imajo inozemci v U. S. A. depozitov v višini skoraj 1½ milijarde dolarjev. Od te vsote pride 700 do 800 milijonov na francoski denar, ki pa ni prišel v Ameriko iz obrestnih razlogov, temveč iz valutarnopolitičnih. Gre prvič za imovino francoske Centralne banke, potem pa tudi za zasebno imovino francoskih kapitalistov, ki rajši naložijo del svojih sredstev v dolarjih, ker frank de iure še sedaj ni stabiliziran. Jasno je, da obrestnopolitične odredbe na ta denar ne morejo imeti nobenega vpliva. Poleg francoske banke imajo pa tudi druge notne

banke veliko imovine v New Yorku naložene, iz istih valutarnopolitičnih vzrokov. Za nje je celo bolje, da imajo v New Yorku dolarsko imovino, kot pa da držijo zlato v lastnih trezorjih, ker dobijo za to celo obrestovanje, čeprav le majhno. Ostanek inozemskega denarja pride najprvo na običajno imovino velikih svetovnih bank, ki so v rednem trgovskem prometu z Ameriko, kakor je bilo to že pred vojsko, čeprav ne v tako velikem obsegu; dalje je pa tu notri denar, ki izvira iz posojil, ki jih je dala Amerika inozemstvu. Sicer se sliši najprvo paradokso, da tisti, ki so si nabavili v Ameriki denar po 6% in več, pustijo del tega denarja v Ameriki, kjer jim nese samo 2 do 2½%. Razlagati si je to čudno dejstvo iz posojilnih pogojev v Ameriki. To vrstna inozemska imovina v Ameriki je spriči močnega zadolženja ostalega sveta v U. S. A. precej velika. Ves ta inozemski denar nič ne čuti, če se v U. S. A. obrestovanje kaj spremeni.

Opisane razmere nam pravijo, da se ne smemo čuditi trditvi, da je likvidnost ameriškega denarnega trga v veliki meri posledica nalaganja inozemskega denarja v U. S. A. Tako razpolaga ameriški denarni trg z močno rezervno armado, ki zabranjuje, da bi ta trg sploh kdaj prišel res v zagato.

Izseljeniška statistika za prvo polletje 1927.

Komisariat za izseljence v Zagrebu je izdal statistiko o izseljevanju in priseljevanju za prvo polletje 1927, iz katere posnemamo:

I. V prvem polletju 1927 se je izselilo iz naše države v čezmorske države celokupno 10.696 oseb, t. j. za 1388 oseb več nego v istem času preteklega leta. Od tega je bilo 8640 moških in 2056 ženskih. Največje število (4214) se je izselilo v Kanado, dasi je meseca maja tekočega leta ta država, vsled nenadno nastalih slabših izgledov za žetev, prepovedala priseljevanje iz naše kraljevine. V Argentinijo je odšlo 2286 oseb, v Združene države Amerike 1841, v Brazilijo 1085, Avstralijo 596, v Uruguay 365, Chile 135, v ostale države latinske Amerike 96, v Novo Zelandijo 77 in Južno Afriko 8. Največje število izseljencev je dala Hrvatska in Slavonija (4309), nato Vojvodina (2221), Slovenija (1457), Dalmacija (1356), Srbija (684), Bosna in Hercegovina (504) in Črna gora (165). Po poklicu je bilo največ izseljencev poljedelcev in to 7968, nadalje 455 kvalificiranih, 1093 nekvalificiranih delavcev. Po starosti je bilo 5343 oseb v starosti 18—30 let, 3636 od 30 do 50 let, 1448 izpod 18 let in 269 nad 50 let. Izmed vseh izseljencev je bilo 8430 rimokatoliške, 1925 srbsko-pravoslavne, 263 evangelijske, 36 grško-katoliške, 28 evrejske in 21 muslimanske vere.

Največje število izseljencev se je vkrvalo v Cherbourgu (2898), nato po številu največ v Antwerpenu (1665), Hamburgu (1090), Genovi (1020), Bremenju (947) in Havru. V domačih lukah se je vkrvalo 375 oseb, in to v Splitu, odkoder plovejo vedno mesečno ladje Cosulichove linije iz Trsta.

Od celokupnega števila 9606 samostajnih izseljencev je posedovalo nepremičnine 3116, razprodalo je svoja posestva 32, a brez vsakega posestva je bilo 6453 oseb. 9549 oseb je potovalo prvič, 1073 drugič, 43 tretjič, 24 četrtič, a 7 pet- in večkrat. Razlogi za izselitev so bili po veliki večini gospodarske narave. 1015 izseljencev je potovalo na stroške države Sao Paulo, kjer bodo zaposleni na plantažah kave.

II. V evropske države se je izselilo okoli 4000 ljudi, po večini v Luksemburg, Belgijo, Avstralijo in Rumunijo. Število izseljencev je tukaj znatno manjše nego v prošlem letu, zlasti z ozirom na to, ker je morala Francija zbog lastne gospodarske krize in brezposelnosti prepovedati priseljevanje.

III. V istem razdobju se je vrnilo iz čezmorskih držav celokupno 1898 oseb, t. j. 18% celokupnega gorinavedenega števila naših izseljencev v istem poletju. Od tega je bilo 1385

moških in 513 ženskih. Vrnilo se je iz Združenih držav Amerike 1211, iz Argentine 301, iz Brazilije 182, iz Kanade 129, Avstralije 33, Uruguaya 22, Nove Zelandije 7, Chile 6, Bolivije 2, Kube 2 in Egipta 3. Največ se jih je vrnilo v Hrvaško in Slavonijo in to 686, nato v Vojvodino 461, Srbijo 212, Slovenijo 210, Dalmacijo 187, Črno goro 55, Bosno in Hercegovino 27.

V domačih lukah se je izkrcalo 250, in to v Dubrovniku-Gružu 237, v Splitu 19 in v Sušaku 4. Drugi so se izkrcali v inozemskih lukah, največ v Havru, Cherbourgu, Hamburgu in v Trstu.

S silo je bilo deportiranih — večinoma od ameriških oblasti — radi poizkusa nezakonitega priseljevanja iz Kanade, Kube ali Mehike v tem semestru 78, medtem ko je bilo v lanskem letu deportiranih 188.

IV. Vrnilo se je iz evropskih držav v preteklem polletju 500 oseb iz Francije; glede drugih držav pa ni statističnih podatkov.

V. V naši državi je približno 15.000 inozemskih delavcev, a še nimamo statističnih podatkov s strani oddelka za zaščito delavcev pri ministrstvu za socialno politiko o številu inozemskih delavcev, ki so se v prvem semestru tega leta priselili v našo državo.

VI. Izseljeniški komisariat računa, da je leta 1926 prišlo v našo državo potom nakazil izseljencev okoli 18.400.000 dolarjev, ako prištejemo tej številki še vsote, koje so prejele tukajšnje družine ponesrečenih izseljencev na račun odškodnine itd., t. j. takozvani »mrtni denar« (nad 400.000 dolarjev), smemo računati, da znaša celokupen aktiv 19.000.000 dolarjev. Ako od te vsote odbijemo iznos, kojega so plačali izseljenci za prevozne karte (okoli 1.200.000 dolarjev) in pa denar, kojega mora izseljenec v raznih državah izkazati v času izkrcanja, smemo računati, da je obenem z izseljeneci izšlo iz države okoli 2.000.000 dolarjev. Potemtakem je dosegel dotok denarja v našo državo leta 1926 potom izseljencev okoli 17.000.000 dolarjev.

Spominajte se ob vseh veselih in žalostnih dogodkih »Podpornega sklada Trgovskega društva Merkur v Ljubljani« in darujte po svojih močeh!

Franc Hojs, železniški tajnik:

Kdo je upravičen zahtevati na osnovi prevozne pogodbe pri železnici odškodnino za izgubljeno pošiljko?

Odškodnino za izgubljeno pošiljko lahko zahteva na osnovi prevozne pogodbe samo upravičeni razpolagač (razpolagatelj, der Verfügungsberechtigte). To je jasno povedano v § 99, 1.), Z. S. U. ki pravi: »Pravo potraživanja od železnice na osnovi vozarinskega ugovora ima samo lice, koje je vlasno razpolagati robom.«

Kdo pa je upravičen razpolagati z robo (pošiljko), določa § 73., 9.) Z. S. U., ki se glasi: »Pošiljačovo pravo razpolaganja prestaje, čim se po prispehu robe u mesto izdavanja preda primaocu tovarni list ili čim primalac po § 76., st. 2.), podigne tužbu protiv železnice«, in § 76., 2.) Z. S. U., ki pravi: »Po prispehu robe u mesto izdavanja primalac je vlastan, da u svoje ime naspram železnice upotrebi prava osnovana vozarinskim ugovorom, pošto ispuni obaveze po tome ugovoru.«

Upravičeni razpolagač je tedaj do prihoda pošiljke v namembno (oddajno) postajo (kraj) samo in izključeno le odpošiljatelj, po prihodu pa prejemnik, ako prevzame tovarni list in izpolni obaveze, ki mu jih nalaga prevozna pogodba (plača tovarnino, postranske pristojbine, povzetje, prevzame pošiljko i. dr.).

Ako se torej pošiljka, predno pride v namembno postajo, izgubi, je upravičen zahtevati odškodnino edinoledno odpošiljatelj, ki ostane po § 73., 9.) Z. S. U. kljub izvršni odredbi 1., 2.) k § 99., 1.) Z. S. U., ki se glasi: »Do izdavanja tovarnog lista primaocu v lastan je pošiljalac podnositelj vanskuska potraživanja z obzira gubitka, manjka ali oštete robe ali zbog prekoračenja roka za isporuku. Kada se pak tovarni list izda primaocu, to pravo prelazi na njega,« upravičeni razpolagač, nikoli pa ne prejemnik, četudi prevzame tovarni list in izpolni obveze, ki mu jih sicer nalaga prevozna pogodba.

To sledi tudi iz § 79., 1.) in 2.) Z. S. U., ki pravi: 1. O prispehu robe izveštava se primalec itd. Pri izveštavanju označuje se primaocu rok, u kom se roba mora odvesti. 2. Primalec se mora izvestiti o dolasku sporovozne robe po njenom prispehu, no najkasnije odmah, čim se pripremi za izdavanje, o dolasku brzovozne robe pak u roku od dva sata po prispehu, ker sicer ni mogoče določiti, kdaj naj železnica obvesti prejemnika. Istotako ni mogoče določiti, kdaj prenehajo odpošiljateljeve in kdaj prično prejemnikove pravice in prevozne pogodbe.

Gre tedaj za faktičen, ne pa samo za fiktiven prihod, kakor to trde nekateri teoretiki, ki se upirajo zgolj na člen 405. trg. zak., ki se glasi: »Nach Ankunft des Frachtführers am Orte der Ablieferung ist der im Frachtbriefe bezeichnete Empfänger berechtigt, die durch den Frachtvertrag begründeten Rechte gegen Erfüllung der Verpflichtungen, wie sie der Frachtbrief ergibt, in eigenem Namen gegen den Frachtführer geltend zu machen,« ker ne more niti železnica, niti prejemnik v naprej natanko določiti, kdaj prispe voznik, t. j. v tem primeru vlak, s katerim se prevaža pošiljka v namembno postajo.

Zgornje naziranje si je prisvojila brezdvomno tudi železniška uprava, ki določa v členu 48., točka 5. pravilnika II. o manipulaciji pri prevozu robe, mrtvaca i živih živalin, da se prejemnika »ne sme izvestiti, ako nedostaje cela pošiljka«.

Izvršno uredbo 1., 2.) je treba le pravilno, t. j. v zvezi s § 99., 1.) Z. S. U. tolmačiti, ker sicer lahko zavede v zmotno in ž njó združene posledice (n. pr. da zastara v času, ko čaka prejemnik na rešitev svoje neupravičene odškodninske zahteve, odpošiljateljovo pravo do odškodnine). Najbolje bi bilo, da se navedena izvršna odredba črta iz tarife, kakor so storili Nemci, ker je nepotrebna in zavaja samo v zmotu.

Pač pa je dolžna namembna postaja, da obvesti odpošiljatelja potom predajne postaje v smislu § 81. Z. S. U. o vzroku, zakaj se pošiljka ne more izročiti prejemniku.

Če pa je železnica obvestila prejemnika o izgubljeni pošiljki in je prejemnik prevzel tovarni list in plačal zneske, ki so razvidni iz tovarnega lista, je dolžna, da mu povrne inkasirano tovarnino in ostale stroške (zamuda časa, dovoz, dostava ljudi) po občin zakonitih določilih, ker ga je neupravičeno pozvala, da plača omenjene zneske in prevzame pošiljko, ki sploh ni prišla v namembno postajo.

Ogrsko gospodarsko pismo.

Kljub vsem uradnim demantjem je bilo že vnaprej jasno, da potovanje ogrskega finančnega ministra Buda v London in njegovo posvetovanje z vodilnimi angleškimi finančnimi krogi ni bilo samo platoničnega značaja. Sedaj priznavajo oficijozno, da so obravnavali v Londonu v bolj ali manj konkretni obliki celo tri posojilne načrte. Posojilni načrt za financiranje agrarne reforme misli na posojilo v znesku 100 milijonov pengö. Ker je bilo potom agrarne reforme razdeljenih 600.000 katastralnih orolov, kojih vrednost cenijo na 350 milijonov pengö in za katere je treba plačati odškodninsko vsoto, vidimo dobro, da gre pri uresničenju omenjenega posojilnega načrta samo za prvo etapo rešitve finančnih problemov, ki so nastali v zvezi z agrarno reformo. Beremo, da ima vlada v tej zadevi že več ponudb in da je bila najbolj sprejemljiva Rothschildova ponudba.

Skoraj samo ob sebi se je zdelo gospodarskim krogom umljivo, da se vršijo v Londonu pogajanja za železniško posojilo. Rekonstrukcijo državnih železnic smatrajo že več let za nujno potrebno. V okviru državnih investicijskih načrtov so bile državne železnice v razmerju njih pomena in njih glavnične potrebe zelo skromno obdarjene. Resna rekonstrukcija se kar ni dala vdolati v splošni investicijski program, velikost te naloge zahteva posebno finančno transakcijo. V trgovskem ministrtvu so izdelali rekonstrukcijski načrt, ki naj se uresniči povrstoma, po razmerju finančnih možnosti. Finančni temelj za izvedbo prvega dela rekonstrukcije naj bi dalo najetje železniškega posojila v znesku 140 milijonov pengö. Preden bodo pa to posojilo najeli, morajo odstraniti s pota še eno zapreko. Proračun državnih železnic je izredno obremenjen s penzijami prejšnjega velikega železniškega omrežja; penzije znašajo 50 milijonov pengö, to sta pa dve tretjini plač aktivnih nastavlencev. Govorijo, da bodo razbremenili železniško ministrtvo v tem vprašanju na ta način, da bodo del zneska prenesli v splošni državni proračun.

Tretje posojilo hočejo najeti z emisijo industrijskih obligacij. Ta načrt je bil v vseh podrobnostih izdelan že pred približno enim letom. Za najetje tega posojila je bil potreben poseben zakonski načrt, ki bo postal zakon, brž ko se bo izkazala potreba. V načrtu so tudi že določbe za izvedbo emisije. Organizacija je taka, da si bodo mogla za izvedbo investicij potrebna dolgoročna posojila nabaviti tudi ona industrijska podjetja, ki se ne morejo obrniti neposredno na glavnične trge inozemstva.

O pogojih ob najetju teh treh posojil se še nič ne ve. Vsa tri posojila bi privedla v Ogrsko dotok glavnice v znesku 300 milijonov pengö, koji znesek bi skupaj z drugimi sredstvi, ki bodo v bodočih mesecih dotekala na glavnični trg, zadostoval za alimentacijo industrijske konjunktore. Konjunktura se razen majhnega sezijskega nazadovanja dobro drži, a položaj borze pravi, da mora dobiti glavnični trg ojačenja od zunaj, da bo industrija produktivskih sredstev še nadalje primerno založena z naročili. Za dolgoročna posojila na Ogrskem ni denarja na razpolago. Spremembo v ta razvoj more prinesiti dotok sredstev iz še sklenjenih in še nameravnih posojil. Placiranje zastavnih pisem v Newyorku v znesku sedem milijonov dolarjev, Talbotovo posojilo, še v inozemstvu se nahajajoče in doslej do polovice neporabljeno posojilo budimpeštanskega mesta in državne investicije znesejo skupaj 350 do 370 milijonov pengö. Investicije države igrajo še pomembno vlogo, ker je preostali iz posojila Zveze narodov še kreditni ostanek ca. 80 milj. pengö; ta znesek je bil deloma že dan na prosto, deloma ga bodo pa dali na razpolago povodom prvega bodočega zborovanja Zveze narodov. Dalje bodo tekom finančnega leta uporabili tudi iz prebitkov preteklega proračunskega leta za investicijske namene preostale zneske ca. 105 milijonov pengö. Vplivanje državnega in iz posojil izvirajočega denarja na konjunktorni razvoj je naravno odvisen od časa, kdaj bodo te zneske vcepili v obtok gospodarstva. O času, kdaj bodo izvedli posojilne načrte, ter o posameznostih posojilnih pogojev ni so doslej še nič razglasili. Sliši se pa, da hočejo posojilo za agrarno reformo spraviti kolikor mogoče hitro pod streho.

Ali ste že član »Trgovskega društva Merkur v Ljubljani«? — Če ne, prijavite čimprej svoj pristop!

Grosisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU«!

Iz naših organizacij.

Trgovski gremij za okolico Maribor naznanja vsem članom, da morajo ostati vse trgovine celi dan zaprte na državni praznik, dne 1. decembra t. l.

Trgovina.

Nemške borze. Po ugotovitvi nemškega Statističnega državnega urada so znašale pripustitve vrednostnih listin na nemških borzah v prvem letošnjem polletju 728.200.000 mark za delnice in 3370.400.000 mark za zadolžnice. To so najvišje številke po stabilizaciji. Napram prejšnjemu polletju se je skupni znesek pripustitve zvišal za 33 odstotkov; znesek pripuščenih obligacij se je dvignil za 86%, znesek pripuščenih delnic je pa padel za 42%.

Zunanja trgovina Avstrije. Oktobersko bilanco smo že omenili. V prvih desetih mesecih je dosegel uvoz 2510'6 mil. šilingov, v istih mesecih lanskega leta 2269'8 mil. šil. Izvoz je znašal 1652 in 1403'2 mil. šilingov. Bilančna pasivnost je bila v obeh desetmesečnih dobah približno ista; lani je znašala 866'6 mil. šilingov, letos pa 858'6 mil. šilingov.

Industrija.

Izvoz avstrijske rude v Nemčijo. Posledice dogovora med Vereinigte Stahlwerke in Alpine Montan o dobavi nemškega koksa za avstrijsko železno rudo se kažejo v velikem naraščanju koksne ga importa v Avstrijo in v velikem naraščanju izvoza rud iz Avstrije. Nemčija je sedaj prva dobaviteljica koksa za Avstrijo. Avstrijski izvoz rude se skokoma dviga. Produkcija železne rude, ki je znašala v lanskem oktobru 77.000 ton, se je dvignila v letošnjem oktobru na 16.000 ton.

Češkoslovaški emajl. V Češkoslovaški je 17 večjih in srednjih tovarnih emajl, ki zaposlujejo okoli 10.000 delavcev in ki delajo večinoma za eksport. Letošnji eksport je bistveno boljši kot je bil lanski; gre pa večinoma v Britansko Indijo, Nemčijo, Egipt, Italijo, Rumunijo in v prekomorje. Zaposlenost je zadovoljiva, zlasti odkar se je češkoslovaška industrija emajla pogodila z nekaterimi inozemskimi konkurenčnimi podjetji o razdelitvi prodajnih trgov; prim. naše poročilo o dogovoru s Poljaki.

Carina.

Evropska avtomobilska carinska unija. Vršijo se pogajanja, da bi se taka Zveza ustanovila. To stremljenje ima izvor v posvetovanjih o mednarodnem sodelovanju evropske avtomobilne industrije na konferenci v Milanu, ki se je vršila v začetku tekočega leta. Tedaj so sprožili Francozi misel, naj bi se napravilo združenje, kartelu podobno. Tudi na Angleškem so se vršili nedavno pogovori v tej smeri in so bili navzoči zraven tudi nemški strokovnjaki. Zdi se nekako, kot da bi stremljenje evropskih avtomobilnih producentov, da z racionalnim obdelovanjem evropskega trga uspešneje nastopijo proti ameriški konkurenci, že precej napredovalo in da morda ni več daleč do definitivnih zaključkov. Zmeraj bolj nam prihaja na misel mnenje, da misel Pan-Evropa ne bo ostala samo prazna govorica, kakor smo v začetku mislili, temveč da dobi konkretno obliko. Tu notri je naša rešitev in tu notri je tudi najboljši odpor proti vsaki vojski.

RAZNO.

Ivanjkovci. Za vinski sejm in razstavo, ki se vrši tukaj dne 7. decembra t. l., so prijavili številni vinogradniki ormoško-ljutomerskega vinarskega okoliša svoja vina — med temi mnogo najodličnejših producentov. Zahtevane cene so primerne blagu, tako da bode vsakdo lahko svojo potrebo kril. Prireditve traja le en dan. Za 50% popust na železnice je zaproseno. Kdor se za vina iz tega vinskega okoliša zanima, naj te prireditve ne zamudi.

Poljedelske žgálnice špirta v Avstriji. Avstrijsko poljedelstvo se trudi, da bi dvignilo kuhanje špirta povsod tam,

kjer so dani pogoji za to. S špiritno novelo iz leta 1926 je dana avstrijskemu kmetijstvu možnost, da krompirjeve prečiščene primerno uporabi. Odkar je izšla omenjena novela, so ustanovili v Avstriji 22 novih žgálnic špirta, med njimi 14 na zadružni podlagi. Sedaj je vseh kmetijskih žgálnic špirta v Avstriji 39, od teh 17 zadružnih. Pri ustanovitvi novih žgálnic je bilo investiranih ca 4 mil. šil. glavnice, znesek, ki je v celoti prišel v dobro domači industriji in domači obrti.

Ruski hmelj. Letošnji pridelek ruskega hmelja bo po podatkih trgovskega komisarijata za 25% večji kot lani in ga računajo na 3000 ton. Ta količina ne došča samo za porabo ruskih pivovar, temveč preostane še nekaj hmelja za izvoz. Glede kvalitete pripada 20% pridelka k najboljšim vrstam, 40% k prvi kvaliteti, 25% k drugi, 15% k slabši. Letos bo prišel ruski hmelj po več letih spet na inozemske trge, pod svojo lastno znamko pa sploh prvič. Ščasom bo postal ruski hmelj nevaren tekmeč drugim deželam.

Poljske gospodarske številke. Število brezposelnih je padlo od avgusta na september od 158.700 na 140.500. V septembru so producirali 3.260.000 ton premoga (v lanskem septembru 3 milijone 530.000), 61.800 ton petroleja (64 tisoč 100), 110.700 ton jekla (76.100), 59.200 ton železa (28.600) in 12.900 ton cinka (10.100 ton). Veletržni indeks je od lanskega septembra precej narasel; takrat je znašal 189'1, v letošnjem avgustu 207'1, v septembru pa 205'7. Zaposlenost industrije trajno narašča; to se vidi že iz zmanjšane števila brezposelnih.

Produkcija avstralske volne. Avstralska vlada je sporočila Mednarodnemu poljedelskemu zavodu v Rimu, da bo znašala produkcija volne v sedanji kampanji (1927/28) 358 milijonov kilogramov napram 408 milijonom v prejšnji kampanji in 337 milijonom kilogramov v povprečnosti zadnjih petih let. Volna izkazuje letos dobro kvaliteto. Avstralija je z Argentino vred največji merodajni producent volne na svetu.

Ogrski železniški pragovi. Toliko časa so govorili o tem, kje bodo ogrske železnice naročile pragove za nove in popravljene proge. Gre za 600.000 pragov in za 8500 m³ premikalnih pragov. 300 tisoč pragov in 5.400 m³ premikalnih pragov so oddali domačim lesnim tvrdkam, ostalo pa češkoslovaškim, rumunskim in jugoslovanskim tvrdkam. Ogrski nabavniki so dobili glede na večje izdelovalne stroške priznane za 15 odstotkov višjo ceno. Na dobavi je udeleženi 27 domačih in 19 inozemskih tvrdk.

Razvoj in razvrstitev svetovno-trgovske pomorske tonaže. Sledeči podatki so posneti po poročilu statističnega urada pri Društvu narodov. Objavljen pregled svetovne tonaže trgovskega brodovja nam kaže v zanimivih številkah, kako se je tozadevno predvno stanje do danes spremenilo. Koncem junija 1913 je imelo angleško trgovsko brodovje 18 milijonov 696.237 ton, štirinajst let pozneje so istega dne ugotovili 19.309.022 ton; porast v tej dobi je bil dokaj neznamenit napram trgovski mornarici U. S. A., ki se je v istem času učvrstila na 5.427.336 ton na 14.670.275 ton, torej skoraj na trikratno višino. Vojni dogodki, osobito konečni potek, so naravno neugodno vplivali na razvoj nemške trgovske mornarice, ki je izgubila v računski dobi od prejšnjih 5.082.061 ton kar 1.719.015. Uvaževati pa je treba, da je Nemčija po zmanjšanju trgovske tonaže v smislu mirovnih pogodb neumorno delovala na pomnožitvi brodovja ter v razmeroma kratkem času dosegla v gornjih številkah izraženo posest. Izdatno je napredovala Italija in sicer od 1.521.942 ton na 3.483.383, Japonska od 1.500.014 na 4 milijone 33.304, Francija od 2.201.164 na 3.469.980. Nazadovale je brodovje sovjetske Rusije in to od 974.178 ton na 308 tisoč 882. Povprečni mesečni porast se je računal leta 1926 v Nemčiji za 15.046 ton, v Zedinjenih državah S. A. za 12 tisoč ton, v Angliji za 53.297 ton, v Italiji za 18.355 ton, na Japonskem za 4367 ton, na Francoskem za 10.112 ton in v Rusiji za 1.377 ton. Celokupni porast svetovno-trgovskega brodovja je razviden iz sledečih števil: 30. junija 1913 je plavalo po morju trgovskih ladij skupne tonaže 48.971.000, 30. junija 1927 pa 65.192.910 ton. — K. T.

Borza dela v Mariboru. Od 20. do 26. novembra je pri tej borzi dela iskalo 93 moških in 46 ženskih oseb, prostih mest je bilo 81, delo je dobilo 31 moških in 18 ženskih, odpadlo jih je 372, odpotovalo pa 47 oseb. Od 1. januarja do 26. novembra pa je dela iskalo 5105 moških in 2753 ženskih oseb, prostih mest je bilo 4570, delo je dobilo 1678 moških in 13 ženskih oseb, odpotovalo jih je 1411, odpadlo pa jih je 3199.

Pri borzi dela v Mariboru dobi delo: 3 majarji, 2 hlapca, 4 pečarji, 1 čevljar za šivanje, 1 mlinar, več vajencev (natakarke, mizarke, mlinarske, kleparske, slikarske, pekavske in krojaške obrti) in tudi 3 dekle, 4 kuharice, 3 služkinje, 2 vzgojiteljici, 1 varuška, 1 kuharica v hotel, 1 sobarica v hotel, 4 šteparice za gornje dele čevljev, 1 poslovodkinja s kavicijo, 12 šivilj za belo perilo, 1 natakarica za kavarno, 1 pletarska vajenka.

Zrakoplov s štirimi nadstropji. Angleški minister aviatike Hoare si je ogledal 5 milijonov kubičnih čevljev vsebujoč novi ogromni zrakoplov, ki je dvakrat tako velik kot največji doslej zgrajen »Zeppelin«. Imel bo štiri nadstropja. Spodaj bodo voditelji in kontrolorji. Drugo nadstropje je pripravljeno za posadko 50 mož, tretje in četrto je namenjeno popotnikom, ki jih bo 100. V tretjem nadstropju bo kuhinja in obednica; obednica bo služila tudi kot plesalna dvorana. Okoli in okoli tretjega nadstropja bo široka pokrita veranda, da se bodo mogli popotniki prosto sprehajati.

Po svetu. — Na Ogrskem bodo ob Blatnem jezeru zgradili veliko tovarno papirja, ki bo razen brezlesnega in rotacijskega papirja izdelovala vse vrste papirja. Glavnica družbe bo znašala 3 milijone pengö. — Poljska trgovska bilanca je bila v oktobru zopet pasivna; uvozili so za 260 mil. zlatov blaga, izvozili so ga pa za 237 mil. zlatov, pasivnost torej 23 mil. zlatov. Nazadovanje je sezijsko, izvoz jajec je ponehal; nasprotno se je pa dvignil uvoz strojev, kemikalij in preje. — Od januarja naprej bo uradni tečajni list Praške borze izhajal tudi v nemški prestavi. — V Varšavo je prispel Mr. Charles Dewey, ameriški finančni opazovalec pri Poljski banki. Kakor vemo, je kooptiran za tri leta kot član upravnega sveta banke in bo gledal, kako se bo ameriško posojilo porabilo. — Poljaki in Nemci so podpisali pogodbo o izvozu poljskega lesa v Nemčijo; stopila bo v veljavo s 1. decembrom in velja za eno leto. Kot protiuslugo je dovolila Poljska uvoz več vrst nemških industrijskih izdelkov v Poljsko. Vsi so veseli, Nemci in Poljaki, in smatrajo to pogodbo kot začetek bodočega gospodarskega sporazuma med obema deželama. — Poljski sindikat kovinske industrije so podaljšali do 11. julija 1928. — Pronicajo vesti, da se bo petrolej podražil, in sicer vsled produkcijskih omejitev v Ameriki. Konkurenčni boj že večkrat omenjenih družb Amerike in Evrope pa govori ravno nasprotno. — Statistični podatki pravijo, da kupi Italija največ jugoslovanskih proizvodov; od izvoza Jugoslavije pride 26,4%

na Italijo. — V začetku decembra se bodo pričela pogajanja za revizijo trgovske pogodbe med Nemčijo in Italijo. V teh dneh se pa pričnejo pogajanja za trgovsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo; vršila se bodo deloma v Pragi, deloma v Beogradu. Ves material imajo tozadevna ministrstva že zbrani. — Leta 1926 je znašala premogovna produkcija Jugoslavije 4.140.753 ton in se je napram zadnjemu predvojnemu letu 1913 pomnožila za ca 30 odstotkov. Takrat je znašala produkcija premoga na sedanjem jugoslovanskem ozemlju 3 milijone 95.065 ton. — V avstrijskem trgovskem ministrstvu ter v dunajski trgovski zbornici se vršijo neprestano posvetovanja, ali naj se elektrifikacija zveznih železnic nadaljuje ali ne. — V oktobru, drugem mesecu poslovnega leta 1927/28, je izvozila Češkoslovaška 47.130 stotov hmleja, uvozila ga je pa 1259 stotov. Največ češkoslovaškega hmleja je šlo v Nemčijo (23.378 stotov) in v Avstrijo (7634 stotov); v Jugoslavijo je šlo 312 stotov. — V grškem delu Makedonije so naleteli na najdišča zlata. Najbolj se zanimajo zanje angleški kapitalisti. — Merodajni rumunski krogi proučujejo vprašanje stabilizacije valut v zadnjih letih. To smatrajo kot pripravljeno delo za stabilizacijo leja. — Pisali smo o rumunskih izvoznih trgih za živino. Kmetje niso mislili, da bodo šle vsled tega cene živine nazaj. Izkazalo se je pa, da so izbrali eksporterji samo najboljše živino in da so jo plačevali po nizki ceni. — Turški poljedelski zavod je svoje delovanje razširil in obsega sedaj bakteriološki oddelek, kemični laboratorij in laboratorij za študij ovčjih in rastlinskih bolezni. Kemični laboratorij oskrbuje tudi analize zemlje. — Češkoslovaški železni trg izkazuje še nadalje dobro zaposlenost. V prvih treh letošnjih četrtletjih je bila produkcija za 25 do 35% večja kot v isti dobi lanskega leta. Tudi kvaliteta industrija znaneje prav dobro zaposlenost. — Nemške državne železnice računajo za tekoče leto z dohodki v znesku pet milijard mark, za 306 milijonov mark več kot lani. — Tate and Lyle, največja angleška sladkorna rafinerija, ki ima 3 milijone 312.000 funtov delniške glavnice, bo izplačala vsega skupaj za l. 1926/27 9 odstotno dividendo; lani 6%, leta 1924-1925 pa 13,25%. — Za 1 borzni sedež na newyorški borzi je bilo plačanih nedavno 300.000 dolarjev. — S 15. t. m. so določili v Rumuniji novo izvozno carino za goveje živino in za prašiče.

Drobne vesti. — Rumunski lesni industriji zahtevajo od vlade, naj jim pomaga z olajšavami pri eksportu. Rumunski lesni industriji se vsled neugodnega gospodarskega položaja slabo godi, eksport je težaven, transportni stroški so veliki. Produkcija mehkega lesa je padla za 20%, produkcija drv za 40%. — 23. novembra 1927 je znašal obtok bankovcev v Češkoslovaški nad 6.921 milijonov Kč, kovinsko in devizno kritje pa nad 3.121 mil. Kč. — Hranilne vloge v Avstriji so znašale na koncu oktobra 847½ mil. šilingov. — Potreba po kapitalu pri I. G. Farben je zelo velika in zelo nujna; govorijo o 400 milijonih

mark. Tako vsoto bi nemški domači trg zelo težko prenesel, inozemski denarni trg pa za nemška posojila nima posebnega zanimanja. — Italijanska vlada je razpustila sindikat Borznih agentov in ga je nadomestila z vladnimi komisariji. Ta odredba je v zvezi s pogrešenimi borznimi špekulacijami borznega agenta Jacchia, ki so povzročile italijanskim borzam veliko škodo. — Donos javnih dajatev in monopolov v Avstriji je dosegel v oktobru rekordno višino 93 milijonov šilingov, kakršne ni dosegel doslej še noben mesec po vojski; oktoberški dohodki so presegli septemberske za nič manj kot za 16 mil. šilingov. — Produkcija piva v Avstriji, ki je že v gospodarskem letu 1926/27 nazadovala, pada sedaj še naprej. — Namesto odstopivšega dr. Güntherja kot predsednika srednjeevropskega železnega kartela je bil izvoljen za predsednika dr. Sonnenschein. — Švedski trust vžigalic je prodal svojo edino tovarno v Češkoslovaški družbi »Solo«. — Naše poštno in brzojavno ministrstvo je sestavilo načrt, po katerem bi prešla pošta in brzojav deloma ali popolnoma v zasebne roke, pod pogoji, ki bi jih ministrstvo določilo. Vzorec je sestavljen po angleškem, francoskem, italijanskem in ameriškem vzorcu.

TRŽNA POROČILA.

Vinski trg v Banatu. Preteklo nedeljo se je vršilo v Vrhu (Banat) veliko zborovanje pridelovalcev vina, ki so se ga udeležili zastopniki iz vsega Banata. Poučili so producente o položaju na vinskem trgu in o vinski trgovini v inozemstvu. Na razgovor so prišla strokovna vprašanja (ravnanje z novim vinom, združništvo, ustanovitev zveze vseh vinskih pridelovalcev v Jugoslaviji, propagandna predavanja). Sedanje cene so: 9% 3'50 do 3'70, 10% 4, 11% 4'50. Vsled letošnjega pičljivejšega pridelka v Jugoslaviji in tudi v inozemstvu pričakujejo naraščanja cen. Skupno množino vina v Banatu cenijo na 1700 vagonov in pravijo, da ga ni 3400 vagonov, kakor so nekateri listi poročali. Od lanskega vina je v zalogi še 100 do 150 vagonov.

Mariborski trg, dne 26. novembra 1927. Trg ni bil tako dobro založen kakor pretečeni teden. Tudi slaninarjev je bilo samo 65, s krompirjem in drugo zelenjavo naloženih voz je bilo samo 18, s sadjem pa celo samo 2 voza. Tudi perutnine je bilo okoli 300 komadov manj kakor pretečeni teden. Cene se bistveno niso spremenile, samo jajca so postala cenejša, sadje pa nekoliko dražje. Slaninarji so prodajali meso in slanino po navadni ceni. Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 400 komadov. Cene so bile piščancem po 20 do 35, kokošim 30 do 50, racam in gosem 40 do 100, puranom 60 do 100, pitanim po 125 ali še celo 150 Din komad, domačim zajcem 5 do 25, divjim zajcem 30 do 50 Din komad, oziroma 20 do 28 Din za 1 kg. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, evetlice. Cene so bile krompirju 6 do 7 Din za mernik (7½ kg) oziroma 0.50 do 1.50 za 1 kg, glavni

solati 1 do 3, zeljnatim glavam 0.50 do 4 Din za komad, kislemu zelju 3.50 do 4, kisli repi 2, maslu surovemu 36 do 44, kuhanemu 46 do 48, čajnemu 50 do 55 Din za 1 kg, čebuli 2.50 do 7 Din, česnu 8 do 10 Din za venec. Sadju: jabolkom in hruškam 5 do 12, grozdju 20 dinarjev za 1 kg, kostanju 2 do 4 Din, pečenemu 6 Din liter, limonam 0.75 do 1.50 Din komad. Suhim hruškam 10 do 12, orehom luščenim 40 do 52 Din za 1 kg. Cvetlicam 0.50 do 6, z lonci vred 15 do 50 Din komad. — Lončena in lesena roba se je prodajala po 1 do 100 dinarjev komad, brezove metle 2 do 6 dinarjev komad, koruzna slama 25 do 30 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 23. novembra je bilo 16 voz sena in 6 voz slame, v soboto 26. novembra pa 9 voz sena in 6 voz slame na trgu. Cene so bile senu 60 do 82'50, slami pa 40 do 50 Din za 100 kg. Radi goste megle v okolici Maribora so kmetje pripeljali vozove 1 in pol ure pozneje kakor ponavadi.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

Pravila naših delniških družb.

Studija izredne koristi za vsakega jurista in praktičnega gospodarja.

Stane 15 Din.

Dobiva se v

upravi »Trgovskega lista«.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 6. decembra t. l. ponudbe glede dobave okenskega železa (Fensterisen), strojnih jermen in žarnic. — Direkcija državnega rudnika v Vrhniku sprejema do 10. decembra t. l. ponudbe glede dobave medenine in stekla. — Direkcija državnega rudnika v Kreki sprejema do 10. decembra t. l. ponudbe glede dobave jamskih telefonov, barve in firneža. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 14. decembra t. l. ponudbe glede dobave stauferjevih mazalic; do 16. decembra t. l. pa glede dobave azbesta, gasolina, klorovega apna in raznih kovin. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 20. decembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kartonskih vozniških kart; dne 21. decembra t. l. glede prevoza premoga; dne 23. decembra t. l. pa glede dobave orodnega jekla. — Dne 12. decembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu, glede dobave večje množine vreč od jute.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznoverstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. — Raznoverstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za ka-
vo in mlin za dišave z
električnim obratom.
Ceniki na razpologo!

Pristni in pravi **Kavčičev** Pristni in pravi
FLORIAN
Rastlinski želodčni liker
znan in preizkušen kot zanesljiva
domača zdravilo že nad 20 let,
izdeluje in dobavlja
EDINOLE
Rastlinska destilacija »FLORIAN«
(izdelovalec Edmund Kavčič)
družba z o. z. v Ljubljani
Gospodarska cesta št. 13 (Kofno)
Vsaka pristna steklenica je opre-
mljena z originalnim podpisom:
Za pristnost jamči:
Edmund Kavčič
Varujte se ponaredov, ki se prodajajo
namesto pristnega
Kavčičevega »Floriana«!

Vse vrste trgovske knjižice kot: amerikan-
ski journali, glavne knjižice, blagajniške
knjižice, vsakovrstne štrance, bloke, mape
kakor tudi vse vrste šolske zvezke Vam
nudi s svojimi prvovrstnimi izdelki naj-
ugodnejše
A. JANEŽIČ, Ljubljana
Florijanska ulica št. 14
knjigoveznica, industrija šolskih
zvezkov in trgovskih knjig.
Na veliko! Na malo!

Tiskarna MERKUR, Ljubljana
trg.-ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrtnike, industrijce in urade. — Lastna knjigoveznica

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mlečnih dišav in
rudninske vode.
Točna in solidna
postrežba!
Zahtevajte cenik!